

עלון בני דוד – פרשת בא

משכו וקחו

הרב נתנאל אלישיב

בפרשתנו סיפור גאולתו של עם ישראל ממצרים מגיע לשיא חדש. המכות נחתות על מצרים בזו אחר זו, בני ישראל מצטווים על הפסח ותקופה של מאות שנות גלות ושעבוד באה אל קצה – **"וְיְהִי מִקֶּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וְיְהִי בְעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יֵצְאוּ כָל צְבָאוֹת ד' מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"** (שמות יב מא).

במסגרת הציווי על הקרבת הפסח, נאמר לבני ישראל – **"מִשְׁכּוֹ וְקָחוּ לָכֶם צֶאֱן לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם וְשַׁחְטוּ הַפֶּסֶחַ"**. לכאורה היה די בציווי "קחו", לשם מה נוסף הציווי "משכו"? אומרים חז"ל **"משכו ידיכם מעבודה זרה ואחר כך ושחטו הפסח"** (מדרש אגדה בובר). לא ניתן להיכנס לעבודת השם בזמן שאנו נגועים בעבודה זרה, בתרבות זרה. אולם נשאלת השאלה: האם משיכת הידיים מעבודה זרה פעם אחת תבטיח שלא ניפול שוב? חטא העגל יוכיח שלא. מדוע, אפוא, זה כל כך חשוב להתנות את הקרבת קרבן הפסח במשיכת הידיים מעבודה זרה? על מנת להבין זאת, עלינו לזכור שהקרבת הפסח היא המצווה המעשית הראשונה שעם ישראל מקיים. בכל תחום בחיים, הפעם הראשונה מטביעה רושם מיוחד בקרבנו, היא מלמדת אותנו במה מדובר. לכן זה כל כך חשוב שכבר מההתחלה יהיה ברור לכל עם ישראל שעבודת השם כרוכה בוותירות ובשינויים, איך יכול להישאר כפי שהיית ולצפות שהמצווה תקדש אותך. חולשות? יש לכולנו. קשיים? גם כן. אולם יש צורך להציב את היעד – השתחררות מן הטומאה כדי להיכנס בשערי הקדושה.

ואם תשוב וטיפול אחר כך? על כך כבר נאמר: **"כִּי שָׁבַע יַפּוֹל צְדִיק וְקָם"** (משלי כד טז), אבל הסיכוי היחיד לקום הוא רק אם תדע שהקימה מחייבת לשלם מחיר, כדברי 'חובות הלבבות', **שְׁשֵׁם בְּפִי הַשָּׂכֵל**, שנמצא בדיאלוג עם הנפש, את המשפט הבא: **"התאפקי על צער הרפואה וסבלי מרירות הסם ורוע טעמו"** (שער עבודת האלקים, פרק ה). מי שרוצה להיות בריא צריך להיות מוכן לסבול את מרירות התרופה.

מסר זה חשוב במיוחד בדורנו, בו רבים משלים את עצמם שיוכלו להגיע להישגים ללא ויתורים. מנסים לשווק לנו שגשוג כלכלי בלי חיסכון ומאמץ, דיאטות תוך המשך אכילה מופרזת, חיי משפחה ללא נאמנות. לעומת כל האשליות הללו, עלינו לחנך לאהבת העמל, לסיפוק הכרוך בהתגברות, להישג הכרוך בניצחון על היצר והתאוות. העמל אינו זר לרוח האדם – **"כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד"** (משלי ה ז), עלינו להאמין שאם נציב לעצמנו מטרה חשובה מספיק, נמצא בקרבנו את הכוחות הדרושים כדי להתגבר על כל חולשה, וכדברי הרב קוק (שמונה קבצים, קובץ ג סב): **"לא קולות והנחות יבקש רוח האדם האיתן והער, כי אם פרינציפים חשובים ואמיצים. [הוא] אינו נסוג אחור מפני כבדות, מפני טורח ומלחמה, רק דורש הוא שהמגמה תהיה ברורה ונכונה"**.

על כן לא נפחד להציב דרישות לילדנו, מתוך כך שאיננו מפחדים להציב דרישות לעצמנו. נבחן כל תופעה שאנו פוגשים בחיינו לאור התורה והמוסר, וכשנמצא יסודות שאינם עולים בקנה אחד עמו, נהיה אמיצים די הצורך כדי למשוך את ידנו מהם. כך יוצאים ממצרים!